

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

IX. Practicæ Resolutiones circa prædicta, ex Societatis Iesv Doctoribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

122. Quid, quando dispensatio maritalis alicui committitur, qui tamen obierit? Si solum delegati nomen exprimitur, & ex adiunctis contrarium non conitet, in dubio censenda est personalis delegatio, & consequenter illius obitu extinguetur. Si autem solum nomen dignitatis explicatur, nisi ex circumstantiis contrarium colligatur, realis censenda erit delegatio, & consequenter illius morte non expirabit, sed ad successorem in dignitate transibit.

CAPVT IX.

Praxis circa materiam de Matrimonio ex Societatis
IESV Doctoribus.

123. **N**ecessarium ne Matrimonium? Ita planè non in indiuiduis humanis seorsum, sed tota in specie. Unde si seculares ad speciem propagandam deficerent, tenerentur Clerici, ac Religiosè ducere uxorem. Sanch. tom. 1. de Matr. natura, lib. 2. d. 3. n. 4. §. 1. De Matrimonij

124. Potest ne aliquando Matrimonium inter fideles non esse sacramentum? Potest v. gr. si contrahentes (qui sunt huius Sacramenti ministri) non habent intentionem celebrandi Matrimonium tanquam rem sacram, non esset, Sacramentum, cum ad Sacramenti essentiam concurrere debeat intentio ministri: & tamen valeret in ratione contractus. Vasquez tom. 2. in 3. part. d. 138. cap. 5. Sanct. num. 6. Sanch. Valq. Sanct.

125. An Matrimonium per Procuratorem celebratum sit Sacramentum? Ita planè; (quidquid Estius, & Syluius in contrarium asserant) qui contrahentes in absentia intendunt saltem implicite Sacramentum efficere. Unde tenentur curare, vt in gratia sint, saltem cum Procurator eorum nomine contrahit. An ne ipse Procurator in gratia teneatur existere? Non, quia absentium nomine agit, & ipse non recipit Sacramentum. Sanctius sic tom. 1. lib. 2. d. 21. q. 2. n. 10. Sanch.

126. Contractus matrimonialis inter infideles, quamam modo sit Sacramentum, cum ad fidem conuertuntur? Ait Rebellus part. 2. lib. 2. quest. 2. num. 2. coniuges infideles ad fidem conuersos, vbi primum novos consensus exprimunt, vel antiquos aliquo signo confirmant, gratiam recipere, & eorum Matrimonium Sacramentum euadere. Sanchez autem tom. 1. lib. 2. d. 9. Sanch.

878 *Moralis Theologie Tract. VII. Sacramenta,*
disput. 9. num. 5. Matrimonium asserit infidelium per Bap-
tismi susceptionem Sacramentum fieri absque vilo con-
sensu, eo quod incipiat unionem Christi cum Ecclesia re-
praesentare.

Laym. 127. *Quidnam de huius Sacramenti materia, & forma?*
Docet Laymanus lib. 5. tract. 10. part. 1. cap. 2. num. 3. mate-
riam esse coniugum corpora mutuo tradenda, formam
Sanch. verò eorundem verba. At Sanchez tom. 1. lib. 2. d. 6. docet, in-
ternum consensum esse materiam, verba verò formam.

Sanch. 128. *Consensus ne contrahentium, qui est causa efficiens in-
strumentalis Matrimonij, praestari ne potest per nutus & signa?*
Potest, nec necessaria sunt verba. Sanchez lib. 3. d. 3. num. 10.
quia licet in iuribus, quos citat consensum per verba expri-
mi dicatur nullum tamen praecipuum habetur. Addit con-
trahentes per signa, cum possint per verba, venialiter de-
trahentes per signa, cum possint per verba, venialiter de-
linquere.

Henriq. 129. *Debet ne consensus utriusque coniugis simul eodem*
tempore exhiberi? Sufficit praebere simul moraliter, id est, quod
Conin. magno interuallo non distet utriusque consensus. Porro
Henriquez lib. 11. cap. 3. num. 6. magnum interuallum repu-
tat duos annos. Arbitrio prudentis dandum, qui atten-
tis circumstantiis id decernat. Coninco de Sacram. disp. 24.
dub. 7.

Sanch. 130. *Dixisti, consensum fictum nullum reddere Matrimo-
nium: rogo, an teneatur qui fide contraxit, iterum ex animo*
Laym. *contractum inire? Docet Sanchez tom. 1. lib. 1. disp. 11. num. 5.*
non teneri. Alquis improbauit, asserens in praxi, viam ad
decipiendas foeminas aperiri. At ex Laymani lib. 5. tract. 10.
part. 2. cap. 6. num. 1. approbatione, vel praxi potest hisce in
casibus addici: si decepta foemina falsò sese virginem osten-
tauit: si ex tali matrimonio scandala, & infelices exitus ti-
meantur: si decipiens sit status longè eminentioris: si de-
cepta, postquam deceptionem agnouit, aliam compensatio-
nem sponte recipiat; si deceptor aliud matrimonium ex ani-
mo contraxit.

Sanch. 131. *Quid si Matrimonium ex defectu consensus inu alidum,*
quis reualidari velit? Putat Sanchez lib. 2. d. 32. n. 12. & 13.
sufficere, vt coniux, qui consensum non praestiterat, praestet, si
alter deceptionem ignorat; quia consensus ignorantis ve-
rè & legitime praestitus in contractu, habitualiter perse-
uerat.

132. *Liberum debere esse consensum dixisti: rogo, an ma-
rimonium iniuriam cogente patre, validum sit? Pater peccat*
mortali

mortaliter, & matrimonium nullum est. *Sanchez tom. 1. lib. 4.* Sanch.
disp. 22. addens huiusmodi parentem non ideo *Tridentini*
sess. 24. cap. 9. excommunicationem contrahere. Porro filius
 non tenetur patri cogenti obedire; & iusta ex causa contradi-
 centibus parentibus: potest ducere uxorem, *Hurtad. de Matr.*
d. 6. diffic. 9. n. 32.

133. *An consensus conditionatus sufficiat ad validitatem*
matrimonij: v. g. contrahis cum hac licita conditione: Contraho
tecum, si pater tuus annuerit: convalidatur ne huiusmodi con-
sensus purificata conditione; Asserit Coninch de Sacram. d. 29. Conin.
dub. 1. concl. 3. num. 11. quia ceteri contractus conditionales
 tenent purificata conditione, absque nouo consensu. Subscri-
 bo si conditio coram Parocho & testibus (vel saltem Paro-
 cho, & testibus agnoscentibus) impleatur. Placet *Rebellus p. 2.* Rebell.
lib. 2. q. 10. sect. 6. num. 44. docens, tale matrimonium reuali-
 dari absque nouo consensu, si contrahentes expressè pacifi-
 cantur, vt matrimonium, adueniente conditione statim fiat,
 & in eodem consensu saltem virtuali permaneant.

134. *Obstat ne libertati coniugij pactum, quod vir perpetuo*
in domo uxoris habitet? Non obstat; sed si accidat noua causa
domi cilium mutandi, non tenet pactum etiam iuramento fir-
matum. Sanchez tom. 1. lib. 1. d. 40. n. 2. Sanch.

135. *Dixisti, Matrimonij ministrum, seu causam efficientem*
principalem esse ipsos etiam contrahentes: an probabile sit, esse
Sacerdotem, seu Parochum eos coniungens? Docet Vasquez in 3. Vasq.
p. tom. 4. c. 4. n. 41. opinionem Cani id asserentis improbabi-
 lem esse, & nota dignam. Obiicit *Toletum lib. 7. cap. 6. num. 4.* Tolet.
 asserentem, ante Tridentinum non fuisse necessarium mini-
 strum, esse tamen post illud. Intelligendus Cardinalis de præ-
 sentia Parochi. Alioqui enim Sacramentum sine ministro
 constitit, nec Ecclesia aliquid potest de essentia Sacramenti
 immutare.

136. *An qui in peccato contrahit, duplex peccatum perpe-*
trat? Asseruit Vasquez in 3. p. tom. 3. disp. 136. cap. 3. num. 38. Vasq.
 quia & ministrat & recipit Sacramentum. At *Filliucius tom. 1.* Filliuc.
traçt. 1. cap. 6. num. 87. vnum peccatum tantum committere
 docet; quia quamuis sit minister, non est tamen ad hoc spe-
 cialiter deputatus.

137. *An Matrimonium contractum ab impuberibus vali-*
dum sit? Multi asserunt, ante pubertatem; (quæ in mare est
annorum quatuordecim, in fœmina duodecim) nisi malicia
suppleat ætatem, esse inuvalidum matrimonium. At Sanchez Sanch.
tom. 1. lib. 1. d. 17. num. 6. contrarium affirmat; quia matrimo-
 nium

nium per verba de præfenti inter impuberes permissum est, c. fin. de spons. impub. c. unic. §. idem quoque, eodem tit. in 6. quali contraheretur per verba de futuro.

138. *Potest ne talis aetas per unum, aut alterum mensum anticipari, absque causa?* Potest; quia quod parum distat nihil distare videtur. *Rebellus lib. 3. q. 16. sect. 2. num. 16.* At *Hurtadus de Matr. d. 21. diff. 12. num. 45.* requirit ætatem mathematicè completam; quia termini in iure statuti indivisibiliter sumi debent, vt de pretio rerum patet.

139. *Petrus surdus & mutus à natiuitate est: potest ne uxorem ducere?* Docet Sanchez posse si cæcus non sit simul à natiuitate, & polleat ingenio; quia potest signis doceri quid sit matrimonium, & suum aliis consensum significare. *Sanchez tom. 1. lib. 1. d. 8. n. 12. Cæcus à nataliio est.* Non potest contrahere ob contrariam rationem. *Sanchez n. 13.*

§. 2. *140. Scio, Matrimonium per Procuratorem contrahi posse: exprime huiusce contractus leges.* Procurator viri potest esse femina; quia est tantum instrumentum verba ministrans. Non requiritur in eo ætas determinata, & potest sine scriptura institui, & à fortiori sine Parocho, & testibus; quamuis matrimonium postea coram prædictis sit iucundum. Non debet Procurator suum mandatum excedere, alioquin matrimonium foret nullum. *Ex Sanctio & alijs.*

Mittit quis Procuratorem ad contrahendum, & postea incidit in amentiam: validum ne matrimonium? Asserit Sanchez *tom. 1. lib. 2. d. 11. num. 12.* quia manet consensus virtute, cum non sit reuocatus: ob quam rationem valet etiam Baptismus datus amenti, qui ante amentiam petiit, ex *cap. maiores, de Baptismo.*

141. *Validum ne Matrimonium per litteras?* Ita planè. Duplicem modum adnoto. Primus, exarantur litteræ, mittuntur per nuncium cum potestate acceprandi consensum nomine contrahentis: quod est, contrahere simul per litteras, & procuratorem. Secundus est; scribitur in litteris consensus & acceptatio traditionis alterius, quibus coram Parocho & testibus, lectis, si altera pars consentit, tenet matrimonium. *Ex Sanchez, & alijs.*

§. 3. *142. Scio, contrahentes ante factas denunciations peccare mortaliter, sed validum esse matrimonium: rogo, potest ne sine mortali una ex tribus omitti?* Possè, si periculum impediti menti probabiliter absit, Sanchez asseruit *tom. 1. lib. 3. disp. 5. num. 8.*

143. *Vt omittantur denunciations, aut differantur, quinam potest*

potest dispensare? Parochus solum in articulis mortis dispensat cum concubinarius velit ducere concubinam ad conscientiae quietem, aut filiorum legitimationem, & non esset facilis ad Ordinarium aditus. Extra hunc casum solus Ordinarius cum causa iusta dispensare potest, ad omissionem denunciationum, vel ad translationem (ex timore ne malitiosè contractus impediatur) vsque quo contractus celebratus sit. *Coninch. de sac. d. 27. dub. 5. num. 53.*

Conin.

144. Quinam nomine Ordinarij ad dispensationem denunciationum sit intelligendus? Ex Sanctio d. 3. num. 4. Episcopus, & alij Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, vt Abbates, &c. Dispensare ne potest Vicarius Episcopi generalis? Potest, quia Ordinarius est, nisi huiusmodi facultatem sibi Episcopus reseruauerit. *Sanchez num. 13.*

Sanct.

Sanch.

145. Petrus contrahens pertinet ad Vallisoletanam diocesim, Maria ad Burgensem: an necessarium sit, Ordinarium utrumque dispensare? Sufficit alterutrius Ordinarij; quia hac in re sponsi se habent vti vna persona. *Sanchez lib. 7. d. 7. num. 7.*

Sanch.

146. Vbinam facienda denunciationes? In Parochiis, vbi sponsi diutius sunt commorati. *Sanchez lib. 3. d. 6. num. 6.*

Sanch.

147. Possunt ne fieri denunciationes extra Ecclesiam: Ita, si locus aptus ad diuulgationem. *Sanchez apud Villalobos tom. 1. tract. 13. d. 24. num. 3.* Addit, & in pro festo die, exigente causa, & populo concurrente vt in festo.

Sanch.

148. Possunt ne tribus continuis Paschatis diebus denunciationes proferri? Non, necessarium enim, vt inter vnam & aliam duorum saltem dierum spatium intercedat. *Layman lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 4. num. 10.*

Laym.

149. Reuelandum ne impedimentum occultum ex vi denunciationum? Afferit *Sanchez tom. 1. lib. 2. d. 13. num. 2.* eum, qui solus scit, teneri manifestare; quia ex c. praterea, de spons. vnus testis sufficit, ad impediendum Matrimonium.

Sanch.

150. Dixisti, Matrimonium ex Concilio, requirere Parochi & duorum testium presentiam: debet ne Parochus sponfos interrogare? Ita quidem, de mutuo consensu liberè emittendo, non autem si aliquod impedimentum habeant. *Sanchez tom. 1. lib. 3. d. 38. num. 8. & 10.* Imò si constet Parocho de sponforum consensu, non peccat mortaliter non interrogando. Ex eiusdem assertione.

§. 4.

De Pa-

rocho, &

testibus.

Sanch.

151. Scio debere, post consensus expressionem profari: Ego vos coniungo in nomine Patris, &c. peccaret ne si omitteret? Solum venialiter; quia nec materia est grauis, nec grauis obligatio

K K K

gatio

Conin. gatio ex verbis Concilij deducitur. *Coninob. de Sacram. d. 27. dub. 4. num. 45.*

152. *Quinam Parochus debeat assistere, si coniuges ad diuersas Parochias perineant? Vel Parochus sponsi, vel sponsae; & Parochus vnus in Parochia alterius. Minimè verò omnino extraneus sine licentia proprij. Sanchez tom. 1. lib. 3. d. 19. num. 11.*

Sanch. 153. *Quid si Parochus extraneus assisteret, aut Sacerdos alius sine licentia proprij Parochi? Incurreret ipso facto suspensionem Tridentini sess. 24. c. 1. de reform. Vbi moderata fuit poena excommunicationis lata in Clement. 1. de priuat. & poena suspensionis triennalis cap. vlt. §. fin. de cland. contra Parochum assistentem matrimonio clandestino: & commutata in arbitriam Ordinario. Hurtado de Matrimon. l. 1 §. diff. 17. num. 55.*

Hurt. 154. *Matrimonium coram Parocho & testibus contractum inualidè, reualidandum Pontificis dispensatiuè: requiritur ne cum reualidatur praesentia Parochi, & testium? Affirmat Comitolus lib. 1. quest. 120. num. 3. At Rebellus p. 2. lib. 3. quest. 9. part. 5. & 6. negat, si impedimentum est omnino occultum, & ad forum externum deduci non potest; quia Tridentinum requirit huiusmodi praesentiam, ad matrimoniorum clandestinorum exterminationem. Ad hoc non est clandestinum, quia in facie Ecclesiae, & quidem quoad apparentiam, & praesumptionem, validè.*

Rebell. 155. *Valet ne saltem pro sponsalibus contractus sine Parocho, ac duorum testium assistentia? Afferit Henriquez lib. 11. cap. 4. num. 4. Alij negant; quia cum sic contrahentes contraueniant Concilio, potius videntur irrisionis actum exprimerè, quàm aliqua ratione validum.*

Henriq. §. 5. 156. *Potest ne Episcopus prohibere, ne Matrimonium domi De loco, contrahatur? Reginaldus tom. 2. lib. 32. cap. 33. num. 242. ne- & tem- gat; quia vbi nullum est impedimentum, Parochus coniun- pore, quo gere debet volentes contrahere in facie Ecclesiae. Vt autem celebra- matrimonium in facie Ecclesiae celebrari dicatur, non est ne- tur con- cesse, vt in ipsa Ecclesia materiali fiat; sed vt Abbas in c. fin. iugium. de clandest. desp. num. 9. testatur satis est si fiat coram fidelium Regin. multitudine.*

Saa. 157. *Potest ne celebrari coniugium in rurali domo, ad quam recreationis gratia sponsi profecti essent, vno aut altero die commoraturi, si ditioni alterius Parochi domus illa subdita sit? Afferit Saa v. Matrimonium num. 2. proprium Parochum in ordine ad Matrimonium esse Parochum, in cuius Parochia alteruter*

alteruter habitat etiam ex parvissimo commorationis tempore.

158. *Quandonam nuptiae haud possint celebrari?* Matrimonium semper celebrari potest etiam tempore interdicti. Excipie tempus interclusum à media nocte præcedente primam Dominicam aduentus, vsque ad festum Epiphaniæ; & à media nocte ante feriam quartam Cinerum vsque ad Dominicam in Albis. In quibus non prohibetur matrimonij consummatio; nec sponsæ in domum sponsi priuata traductio: sed benedictio nuptialis, & traductio sponsæ solemnis.

159. *Quodnam peccatum est hisce in temporibus traducere solemniter sponsam in domum sponsi, & conuiuia facere?* Aliquis mortale asseruit. At Sanchez tom. 2. lib. 7. d. 7. num. 18. aut non esse peccatum, aut tantum veniale, docuit; quia id vsus obtinuit, Prælati coniuuentibus. Sanch.

160. *Tenetur ne coniux alterius seminationem expectare, si possit?* Asserit Sanchez tom. 3. lib. 9. d. 17. num. 5. non teneri; quia aliqui edocent, semen mulieris nec actiue, nec necessario ad generationem concurrere. §. 9. De Copula conjugali.

161. *Potest ne uxor parum venerea frigida manere, nec ueneri cooperari cum debitum reddat?* Affirmat Præpositus in 3. part. quest. 6. d. 4. num. 35. quia hoc, ex illorum sententia, ad generationem sufficit. Alioqui sterilis petere, & reddere debitum non posset. Sanch. Præp.

162. *Est ne peccatum vllum ad feminam grauidam accedere?* Aliqui putant esse veniale, secluso incontinentiæ periculo. Coninch d. 34. dub. 9. concl. 4. nullum esse peccatum probabilius asseruit. Conin.

163. *Quodnam piaculum est, ad menstruatam accedere?* Putat Sanchez d. 21. num. 2. probabiliter nullum esse peccatum. Sanch.

164. *Peccant ne venialiter conuantes captanda voluptatis causa?* Negatiue respondet Sanchez d. 29. quest. 3. quia licet primarius copulæ conjugalis finis sit speciei propagatio, sunt alij fines secundarij, nempe sedatio concupiscentiæ, &c. Sanch.

165. *Vllum ne piaculum coire, solum ad valetudinem conseruandam, quando alia remedia non desunt?* Veniale peccatum esse Henriquez ait lib. 11. cap. 15. num. 5. sed Saa nullum esse docuit; quia indiuidui conseruatio finis secundarius Matrimonij est. Hentiq.

166. *Quid si id gerant, vitanda fornicationis causa, etiamsi alijs remedijs concupiscentia sedari posset?* Nec venialiter peccant; quia oppositum nimis graue onus coniugali existit.

Laym. steret statui. *Laymanus lib. x. tract. 10. part. 10. part. 2. cap. 4. num. 2.*

Sanch. 167. *Coniuges copulam interrumpunt de communi consensu, ne noceat valetudini: peccant ne mortaliter, aut venialiter? Ab utroque eos piaculo liberat Sanchez tomo 3. lib. 19. num. 3. si absit feminationis extra vas periculum.*

Posse
Sanch. 168. *Coniuges loco in sacro recluduntur: possunt ne licentia conjugali uti sine piaculo? Nisi inibi per longum tempus maneat. Tempus id assigna. Sanchez d. 15. n. 22. existimat mensem. Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 12. num. 86. semimensem. Fagundez p. 2. lib. 4. cap. 4. num. 21. decem dies Suarius in 3. part. quest. 84. art. 3. d. 81. sect. 4. quattuor vel quinque dies. Suar. Aliquis ex externis asseruit, copulam conjugalem occultam in Ecclesia non esse sacrilegium, etiam si in ea coniuges non sint conclusi. Probabiliter ex sententia Antonini Diana p. 1. tract. 7. resol. 19.*

S. 7.
De spon-
salibus.
Sanch. 169. *Quanam in aetate sponsalia contrahi possunt? Non possunt contrahi ante usum rationis; quia voluntarium non est absque discursu. Ille autem rationis usus sufficit, qui sufficit ad peccandum licet ante septennium. Sanchez tom. 1. lib. 1. d. 16. n. 16.*

Rebell. 170. *Ad forum autem externum quanam aetas requiritur? Septennium completum ait Coninch, ita ut saltem inceptus sit dies ultimus. At Rebellus part. 2. lib. 4. quest. 5. concl. 2. n. 2. sufficere, ait completum esse moraliter, v. gr. licet octo, vel decem dies deficerent.*

Sanch. 171. *Requiritur ne consensus contrahentium expressus, an sufficit tacitus? Hic sufficit, quando (v. g.) parentes, ipsis praesentibus, & tacentibus contrahunt. An si alij contrahant, ipsorum silentium non erit indicium sufficiens consensus; quia c. unicum, de despons. impub. in 6. hoc de parentibus tanquam quid speciale statuitur; & regula illa, Qui tacet, consentire videtur, vera est in fauorem, non in tacentis praesudicium. Sanchez tom. 1. lib. 1. d. 22. num. 7.*

Sanch. 172. *Quid si parentes, vel tutores pro filiis & pupillis absentibus contraherent? Sponsalia tunc vim haberent, cum accederet eorum rati habitio expressa, vel tacita, sed per signum aliquod sensibile manifestata. An satis esset quod aentes scirent? Non quia id cap. unico disponit, quando sponsalia in eorum praesentia contrahuntur. Sanchez num. 16. Coninch autem num. 39. tunc illorum taciturnitatem sufficere docet, quando coram patre vel tutore referente tacerent?*

tacerent: secus si referant; alij, quorum non interest; quia his non tenentur suam mentem significare, sicut illis.

173. Debet ne esse mutua sponsalium promissio? Sanchez Sanch. tom. I. lib. 3. d. 5. num. 12. existimat, posse quem acceptare promissionem absque repromissione; in quo casu solum promittens maneret obligatus, donec alter ex nimia dilatione repromissionis & matrimonij obligationem patris tacite contemnere videretur.

174. Dixisti sponsalia inter personas legitimas contrahi debere: num qui matrimonium contrahere non possunt, poterunt sponsalia contrahere? Minimè, v. gr. consanguinei, nisi apponatur conditio, si Papa dispensauerit. Sic probabiliter alij. At Sanchez lib. 5. d. 5. quest. 3. num. 12. esse inualida putat huiusmodi sponsalia non solum accedente conditione, sed accedente iuramento; unde potest vterque contrahens ante & post dispensationem resilire. Adnotat tamen teri resiliientem ad restitutionem, si magnæ expensæ fuerint in impetratione dispensationis insumptæ.

175. Præfixit sponsus in sponsalibus tempus ad matrimonium contrahendum, vel non præfixit: rogo, quando nam matrimonium sit ineundum? Si præfixit: contrahat eo tempore aduentante. Si non præfixit, tenetur contrahere vterque alterutro exigente. Sanchez disputat. 28. numer. 2.

176. Sci, sponsalia inita ab impuberibus, dissolui, si adueniente pubertate vnus aut alter resiliat: rogo, si factus puber dissentit qui lem, sed non audet reclamare, num teneatur contrahere? Coninch dubitat. 2. num. 6. putat si factus puber statim non reclamat, (intra triduum ex l. fin. cap. de err. adu.) censeri in foro externo sponsalia confirmare. At in foro conscientiæ satis esse, tempore statuto interius dissentire.

177. Per ingressum Religionis dissoluantur sponsalia: an eo ipso, quod vnus ingreditur, vterque manet ab obligatione liber? Asserit Tolerus lib. 7. cap. 21. At Rebellus lib. 4. quest. 8. Tolet. se. 6. docet dissolui obligationem solius ingredientis, donec profiteatur.

178. Si eruenit paupertas alterutri sponso. Non tenent sponsalia; quia promissio non obligat rebus notabiliter immutatis. Superueniunt diuicia. Non ob id sponsus ab obligatione sponsalium eximeretur. Coninch dubitat. 8. numer. 69.

179. Scio solui sponsalia, si alter sponsus oculum, aurem, nasum amittat, aut morbo contagioso afficiatur, aut immedicabili oris graueolentia: rogo, an sufficiat ad dissolutionem altera sponsa superueniens deformitas faciei, aut corporis? Si in sponsa deformitas sit talis, ut à principio existens sponsum ab sponsalibus diuertisset, liber manet ab obligatione sponsus

Sanch.

Sanchez. d. 57. n. 4.

180. An eadem deformitas in sponso sufficiat ad sponsalium dissolutionem? Non, quia in viro non magni ponderis pulchritudo. At si valde magna esset deformitas ita, ut spectantibus horrorem ingereret, aut cum turpitudine hac inhabilitas ad officium suum exercendum coniungeretur, sponsalia perirent.

181. *Occultus est defectus.* Si perniciosus, v.g. morbus contagiosus, improbi mores, grauis infamia, non potest alter sponsum alterum defectus ignarum cogere ad contrahendum. Patiens verò non perniciosum qui alterum ad sponsalia non induxit, probabiliter potest alterum cogere, probabilius non potest. *Coninch. dub. 12. n. 91.*

Conin.

Sanch.

182. *Dissoluuntur ne per votum castitatis?* Negat Sanchez tom. 1. lib. 1. d. 46. nam. 9. Alij probabilius asserunt, nec peccare sponsum, qui sacris se addicit, vel votum emittit Ordinis sacri, vel castitatis; quia sponsalia censentur contrahi sub conditione. *Nisi sponsi meliorem statum velint eligere.*

183. Scio dissolui per Matrimonium ratum alterutrum, ita ut altero contrahente per verba de presenti, alter liber remaneat semper: rogo, an contrahens omnino etiam liberetur? Asserit Sanchez d. 48. num. 3. ex iurium auctoritate. Alij asserunt non extinguì sponsalia, sed suspendi vsque ad illius Matrimonij solutionem.

Sanch.

184. *Per fornicationem dixisti sponsalia perire: fornicatur vnus, scio alterum liberari: rogo autem, an delinquens etiam liberetur?* Minimè ex c. quemadmodum 23. de iureiuran. sponsa se ab alio impudicè tangi permittit per oscula, amplexus, &c. Manet solutus sponsus. *Id sponso contingit.* Illigata manet sponsa; quia non vtrique dedecus resultat æquale, & ius solum eos in fornicationis causa æquales indicit. *Sanchez. d. 55. num. 5.* Limitat *Coninch. disp. 23. 7. num. 56.* nisi oscula, & tactus sponsi cum altera adeò frequenter gererentur, ut meritò timeri posset, ne minus sit sponsam dilecturus, aut fidem ei seruaturus.

Sanch.

Conin.

185. *In fornicationem vterque incidit sponsus: dissoluitur*

turne sponsalia? Aliqui asseruere probabiliter, delictum vnius delicto alterius compensari, & neutrum resilire posse. Quemadmodum post adulterium vtriusque coniugis neuter ius repudij habet. At *Coninch. num. 63.* (probabilius mihi) docet solum sponsum resilire posse; quia maior est iniuria sponsi, quam sponsæ, altero fornicante. Nec valet adulterij paritas; quia separatio thori difficilius, quam sponsalium.

186. *Est in foro secreto coniux certus de uxoris adulterio, quod non potest probare: potest ne innocens non expectato Ecclesia iudicio, uxorem dimittere?* Affirmo cum *Sanchez*, posse, si aliorum non sequatur scandalum; quia vir in foro conscientia potest sibi ius dicere, cum defectus probationis sua culpa non proueniat.

187. *Dixisti, post Matrimonium consummatum ex consensu vnius coniugis alterum posse ingredi Religionem dummodo alter etiam ingrediatur si sit iuuenis: duo requisituro, vnum an sufficiat, coniugem ingredi Religionem S. Iohannis, seu Melitensem? alterum, quandoam dicatur coniux senex esse, ut sufficiat remanentem in seculo votum castitatis emittere?* Respondeo ex *Sanctio* sufficere Religionis Melitensis ingressum; quia verè Religio est voto præcipuè castitatis solemniter habitata, quod speciatim requiritur ad coniugis pudicitiam. Aditio ad secundam quæstionem, senem ad hunc effectum dici, si vir sit sexagenarius, quinquagenaria femina: aut eam habeat ætatem vterque, quæ ex habituali praua valetudine illi ætati respondere videatur.

188. *Post Matrimonium ratum, scio, ius apud vtrumque coniugem abstinendi duplici mense à consummatione, ut valeat ad Religionem auolare: rogo, an femina quæ vim passa esset intra bimestre, possit, viro renitente, ad Religionem transire?* Posse cum *Laymano* sentio; quia sponsus grauem illi intulit iniuriam, cum non haberet ius copulam extorquendi ante bimestre.

189. *Parentes negant colloquium filijs indignum Matrimonium contrahentibus se in seips: an his abneganda sit absolutio, donec filios alloquantur?* Non abnegetur, si id præstant non ex odio, sed ex iusta vindicta ad alterius emendationem. Sic *Laymanus*. Monuerim tamen parentes, ut sese gerant nec grauius nec durius, quam mensura delicti postulat.

190. *Scio Tridentinum prohibere, dominos temporales, aut Magistratus habentes iurisdictionem in foro externo seculari cogere aliquem ad Matrimonium contrahendum: rogo, num parentes hæc lege teneantur, sub excommunicationis pœna.* Quam-

Sanct.

uis parentes coactione sufficiente (loquor cum Sanctio & aliis Doctoribus) ad peccatum mortale filios compellant ad Matrimonium, excommunicationem non incurunt; quia Concilium de dominis temporalibus ac Magistratibus tantummodo loquitur. *An Reges, aut Imperatores intelligantur sub dominorum temporalium nomine?* Non; quia ob dignitatis excellentiam speciatim exprimi deberent.

Sanct.

191. *Matrimonium ex gravi metu contractum est, scio eum qui metu coactus fuit, posse resilire: rogo, num etiam is qui liber est à metu resilire valeat?* Affirmatiuè respondeo cum Sanctio, modò ipse vim aut metum non intulerit; quia nullam iniuriam intulit, quam per Matrimonium sarcire teneatur.

192. *Potest quis loqui, Matrimonium contrahit per signa & nutus: an delinquit?* Sanchez asserit venialiter peccare. Ego equidem, sufficienter sic expresso consensu, nullam in eo culpam agnosco.

Henriq. Sanch.

193. *Matrimonium ante legitimam aetatem contractum esse validum scio, si malitia suppleat aetatem: rogo tamen, num sic contrahens grauius delinquit?* Contrahentem sine licentia Episcopi, & iusta interueniente causa mortaliter peccare docent *Henriquez*. At *Sanchez*, quem sequor, non delinquere affirmat: quia lex præscribens aetatem, malitiam solummodò spectare videtur.

Vasq. Conin.

194. *Matrimonio copulati infideles baptizantur: rogo, an illud Matrimonium ante Baptismum contractum, post ipsum possit verum fieri Sacramentum?* Negatiuè respondeo cum *Vasquez* Addo tamen ex *Conin* sententia, Deum eiusmodi coniugatis ad fidem conuersis maiorem gratiam ad ferenda onera Matrimonij impertiri, quàm infidelibus, fidei ac Baptismi ratione.

§.9. De debito coniugali.

195. *Num coniux possit primo bimestri debitum abnegare, etiamsi non cogit ingredi Religionem?* Possè assero cum *Sanchez*; quia potest per bimestris decursum ad Religionis statum ineundum à Deo vocari.

Sanch.

196. *Est ne licitum pactum inter coniuges sese continendi, ne proles multiplicetur?* Cum Sanctio sentio licitum esse, secusso incontinentiæ periculo. Imò & ob illam causam debitum abnegare, ne ob prolis multiplicationem ad inopiam redigantur. *Sanchez* nullam esse culpam docet, *Saa* autem solummodò esse venialem.

Sanch. Saa.

197. *Coniux scit Matrimonij nullitatem ob impedimentum*

tum dirimens, potest ne reddere debitum coniugi bona fide petenti? Scio id aliquo in casu quosdam excusare frustra quidem. Ego equidem Sanctio adhaerescens iudico nullo euentu Sanct. posse huiusmodi coniugem debitum reddere ante dispensationem obtentam, licet periculum vitæ subiret; quia nullo in casu licita fornicatio est.

198. Dubium superuenit de Matrimonij valore, scio tunc nec posse coniugem petere, nec reddere: rogo num post diligentiam adhibitam id præstare possint, licet adhuc dubitent? Possunt quidem & petere, & reddere, authore Suario. Quid si Suar. coniux cum tali dubio contraxisset? Existimo cum Sanctio pe- Sanct. tere non posse, posse tamen reddere; si alter coniux bona fide contraxerit.

199. Post bimestre quis nondum consummauit Matrimonium, & dubitat de eius valore: potest ne reddere debitum? Posse quidem, nec Religionem ingredi teneri Salas affirmat. Salas.

200. Postquam maritus perfecta actione à complexu maritali recessit, uxor libidine incitata, quia non ipsa perfecerat, tactibus se prouocat, ad seminandum: rogo num sese mollitiei crimine polluat? Ei hanc actionem licere cum Sanchez affirmo; Sanch. quia est, non mollities, sed consummatio actus coniugalis. Contrarium probabilius.

201. Postulat cum veniali culpa vir, quia iusta causa non adest, à coniuge debitum cum situs variatione, causa scilicet voluptatis: rogo, num reddendo venialiter etiam peccet foemina: aut absolute possit abnegare? Henriquez docet abnegare sub veniali debere. Ego cum Sanctio iudico teneri ad reddendum; debet enim præsumere aliam subesse causam. Quod si sciat nullam aliam esse præter delectationem, adhuc existimo posse sine veniali reddere, imò debere; quia etsi immoderata illa voluptas maritum ad veniale afferat, debet foemina præsumere illam maiorem voluptatem coniugis strictiorem dilectionem coniugij conciliare. Henriq. Sanct.

202. Num consummetur Matrimonium ex sola viri seminatione? Cum Sanchez existimo non censerì consummatum Sanch. coniugium, nec contractam affinitatem, nisi etiam foemina seminauerit; quia fiunt coniuges vna caro per seminum commixtionem.

203. An sit circumstantia, haberi inter coniuges copulam in Oratorio priuato, ad fores Ecclesie à parte externa, in Monasterio, in Sacristia? Nec inter coniuges, neque inter non coniuges esse circumstantiam speciem mutantem docet Fagundez. Fagund.

- §.10. 204. *Post votum Religini, vel castitatis quis virginem De spon-*
salibus corruptit sub spe, & pacto coniugij: tenetur ne illam ducere? Scio
alia. Laymanum probabiliter asserere non teneri ducere illam;
Valq. quia promissio facta virgini nulla fuit, nempe promissio rei
 illicitæ contra votum. Ast ego cum Vasquez iudico teneri
 eum ducere defloratam, nisi illa gratis remittat obligatio-
 nem, aut alia illi ratione satisfaciat.
205. *Potest ne quis pubes factus, non expectata alte-*
Sanch. *rius pubertate, statim ab sponsalibus resilire?* Sanchez alle-
 rit posse; quia frustra expectatur euentus, cuius nullus est
 effectus.
206. *Quid si sponso, rursus rogo, repente noua hereditas*
Sanct. *obueniat, ita ut sponsa iam illi sit inæqualis?* Affirmaui cum
 Sanctio, non ideo ius habere resiliendi; quia deceptus non fuit
 in sponsæ conditione, in qua nulla facta est mutatio. Idem
 dicendum de sponsa, si noua illi accedat hæreditas; pauper-
 tas enim superueniens magis obeest, quam aduenientes pro-
 sunt diuitiæ, plusque statum rerum afficit.
207. *Post sponsalia cum Maria, sequuntur sponsalia &*
Sanct. *copula cum Francisca: dissoluuntur ne prima sponsalia?* Do-
 cet Sanctius non dissolui; quia illicitè contracta est illa
 obligatio. Virget quidem ratio, attamen ex sententia alio-
 rum iudico dissolui; quia posterior promissio est fortius
 vinculum, & strictior obligatio iniuriam, & damnum re-
 sarcienti. Quod si illicitè contracta noua sit obligatio, ta-
 men post contractionem grauior quidem est, obnoxiorque
 satisfactioni.
208. *Tenetur ne contrahens suos aperire defectus?* Non te-
Conin. netur, Coninch authore, aperire eos, qui nuptias reddunt mi-
 nus appetibiles, non tamen perniciosas, præsertim cum hu-
 iusmodi defectus aliquam infamiam habeant adiunctam.
 Vnde colligo posse sponsam vti aliquo artificio, ne sponsus
 corruptam deprehendat. Imò licet apertè se virginem affir-
 marer, non propterea lethaliter delinqueret. Postèrque co-
 gere sponsum huius occulti defectus ignarum, ad standum
 sponsalibus, & coniugium contrahendum.
209. *Potest ne^m sponsalium contractu licitè apponi pe-*
Conin. *na resilienti?* Posse asserit Coninch. Attamen Sanchez do-
Sanch. cet resilientem non teneri persolvere etiam iuramento obfir-
 matam.
210. *Sufficit ne in sponsalibus fictus consensus?* Non suf-
Sanct. ficere Sanctius docet; quia promissio animo ficto facta non
 obligat, cum is, qui promittit, se obligandi animum non
 habeat.

habeat. Scio Vasquez, & Turrianum oppositum defendere
 probabiliter. Vasq.
Turr.

211. Quis sub spe & conditione coniugij fide tamen promissi virginem corrupit: tenetur ne eam ducere? Teneri putat Lessius, nisi sit longè nobilior, vel opulentior, vel putans illam esse virginem, in copula reuera non esse deprehendat. Less.

212. Rogo; an Matrimonium in primo gradu Affinitatis linea recta, v.g. inter socerum & nurum, inter vitricum & priuignam, sit irritum iure natura? Respondet negatiuè Sanctius. Imò Hurtado docet neque in primo gradu consanguinitatis linea transuersa irritum iure naturæ esse, v.g. inter fratrem & sororem. Vnde occurrente necessitate in iis Papam posse dispensare affirmo. S. II.
De impedimē-
tis.
Sanch.

213. An per fornicariam copulam iure naturali affinitas contrahatur? Non contrahi Sanchez existimat. Vnde si Christianus habuit copulam cum muliere infideli, poterit deinde sibi matrimonio iungere illius sororem Christianam factam. Sanch.

214. Num peccet Parochus excommunicatus non toleratus assistens Matrimonio? Non, quia in re necessaria ad suum munus spectante communicat. An peccet grauius sponsam benedicens? Venialiter assero peccare solummodò; quia in re parui momenti, nempe ad Sacramentum non necessaria, peccat. Ex Sanctio, qui quidem adiicit posse etiam excommunicatum alteri impertiri licentiam, vt matrimonio assistat.

215. Dubitat quis, cum aliquod impedimentum habeat, & post adhibitam diligentiam adhuc dubitat: potest ne sine dispensatione contrahere? Posse Sanchez docet; quia possidet Libertas. Sanch.

216. Est ne duplex peccatum cum impedimento dirimente contrahere, transgressio scilicet iuris, & sacrilegium propter Sacramenti nullitatem? Vnicum delictum esse Filliucius affirmat. Filliuc.

217. Septem dixisti impedimenta criminum esse, impediencia quidem, non dirimentia Matrimonium: rogo an possit contrahere aliquo horum criminum reus? Assero ex Sanchez & aliis hæc septem crimina per diuturnam desuetudinem non iam impedire. Vnde qui hæc crimina admittit non tenetur dispensationem petere ante contractum. Sanch.

218. Potest ne tempore interdicti Matrimonium licitè contrahi ab ipso interdicto? Posse iudicat Sanchez; quia in interdicto Sanch.

892 *Moralis Theologia Tract. VII. Sacramenta,*
interdicto Matrimonium non comprehenditur, nisi exprimat.

219. *Peccat ne qui scienter cum excommunicato contrahit?*
Sanch. Affero cum Sanctio non delinquere, nisi sit denunciatus, aut publicus Clerici percussor.

220. *Sufficit ne praesumptio verisimilis de morte viri, ut mulier valeat ad secundas nuptias transire?* Abnego cum Laymano. Si tamen persuasio esset valde probabilis, & iustissima causa credendi, non peccaret illa, bona fide ad secundas nuptias auolans; quia in moralibus ad actiones instituendas sufficit probabilissima opinio, licet non omnino certa.

221. *Coniuges ante benedictionem Matrimonium consummant: vel ante denunciations factas contrahunt.* Consummando nec venialiter peccare censet Sanchez, contrahentem mortaliter delinquere idem Doctor affirmat. *Quid si ante Matrimonium denunciations factae quolibet casu non fuerint?*

Laym. Ante consummationem faciendas esse Laymanus docet, nisi Episcopo praetermittenda omnino videantur.

§. 12. 222. *Dixisti, quinque impedimenta Matrimonio obstare, ne Speciales licite possit iniri. Votum, interdictum, sponsalia, Catechismus, circa im-* ligionis, aut castitatis; quod quidem remanet etiam in Re-
pedimē ligiosis nulliter per metum professis; quia votum castitatis
ra re- ob connexionem essentiali cum statu Religioso, sem-
lutiones. per valet, ut potest, & ideo saltem ut simplex. Sanchez, lib. 7. d. 37. num. 13.

123. *Circa impedimentum eriminis, rogo, an suo in vi-*
gore persistat? Respondet Coninch de Sac. d. 30. dub. 3. n. 25.
Conin. per diuturnam desuetudinem esse sublatum. Si scrupulo quis
pungatur, & dispensationem petere velit ad vberiore con-
scientiae pacationem, adeat Episcopum.

224. *Dixisti, impedimenta dirimentia antiquitus plura*
per Tridentinum ad duodecim redacta, quae Concilium duo
de nouo adiecit: Dixisti legalem cognationem contrahi per
adoptionem alicuius in filium; scis autem duplicem esse: perfe-
ctam, qua adoptatus transit in potestatem adoptantis, sique
eius necessarius haeres, de potestate supremi Principis tan-
tum; & imperfectam, qua retinet nomen generis, quaque ado-
ptatus sub potestate patris carnalis remanet, nec fit haeres ne-
cessarius adoptantis testantis, sed tantum intestati, Magistra-
tus autoritate: rogo igitur, an adoptionis cognatio utrius-
que irritet Matrimonium? Afferit Prapostus in 3. parti.
quæst. 7.

quæst. 7. dubitat. 13. num. 109. quia indistinctè loquuntur. At Sanctius tom. 2. lib. 7. disput. 63. num. 8. probabilius docet solam cognationem adoptionis perfectæ dirimere, itaque interpretanda esse iura; quia in re pœnali restringi debent.

225. *Nasci dixisti hoc impedimentum inter adoptantem & adoptatum, & filios, nepotesque adoptati usque ad quartum gradum: inter filios adoptantis & adoptatum: & inter uxorem adoptantis & adoptatum, uxoremque adoptati & adoptatum: rogo, an inter duos adoptatos Petrum & Mariam adsit impedimentum?* Nullum planè; quia cum raro plures adoptari soleant, ad hoc iura non respexerunt, nec debent extendi. *Rebellus part. 2. lib. 3. quæst. 7. concl. 3. Rebellus num. 12.*

226. *Crimina quatuor dixisti Matrimonium dirimentia, quorum primum, si adulter promittat adultera, se illam diciturum, mortuo viro: rogo, si promissio sit ficta, contrahit ne adulter impedimentum?* Afferit Sanchez disput. 79. num. 10. Sed Henriquez lib. 12. cap. 14. num. 13. affirmat debere esse, ut impedimentum huiusmodi exoriat, sciam, mutuam, & reciprocam promissionem. *Layman. verò lib. 5. tract. 10. Layman part. 4. ca. 10. num. 4. putat debere esse promissionem puram, aut purificatam ante coniugis mortem; quia suspensa, & quæ pendet ex futuro euentu non dicitur simpliciter promissio.*

227. *De cultus disparitate notatu digna exprime. Uterque coniux est baptizatus; sed unus Catholicus, alter hereticus: quidnam? Validum est Matrimonium, sed illicitum. Coniuges infideles conuertuntur. Debent in Matrimonio, si non sit contra ius naturæ contractum, permanere. Alter solummodo conuertitur. Requiere debet alterum, num conuerti etiam velit, aut absque Dei offensâ cohabitare; si renuat, pro libito potest cum alia contrahere; quia primum Matrimonium solutum est. Ex Sancto.*

228. *Suppono coniugem ad eò distare, ut commodè requiri non possit: potest ne qui Matrimo conuertitur pro libito contrahere, non monita coniuge America, aut africana? Docet Sanchez lib. 7. disp. 74. num. 12. posse; quia mortaliter certum est, quod nolit conuerti, & lares relinquere.*

229. *Coniux infidelis, qui coniugem conuersam non vult sequi, potest ne aliud matrimonium mure? Potest (ait Sanchez 4. 77. num. 6.) quia nullo id sibi iure prohibetur. Non secularis quia*

quia nullum est; nec Ecclesiastico; quia ad illud non tenetur. Peccat planè contra ius naturale & diuinum prioris coniugij leges violando; quia conuersum coniugem sequi tenebatur at Matrimonio dissoluto, nil superfit, quo ad aliud contrahendum prohibeatur.

230. *Dixisti, Matrimonium Catholici cum hæretica, validum planè, sed illicitum: rogo, an possit aliqua circumstantia licitum reddi? Docent Sanchez d. 72. num. 5. Filiucius & alij*
Sanch. coniugium cum hæretica, aut infideli non esse ita malum
Filiuc. intrinsecè, vt honestari non valeat. Alij probabiliter addunt, licitum esse etiam si in aliquo casu adesset periculum peruersionis, magna, & eximia id causa exigente, v. gr. augmenti, & propagationis Ecclesiæ, tranquillitatis eius status, aut liberationis Catholicorum, qui sub aliquo hæretico Principe oppressi detinerentur; quia exponere se periculo peccandi ex magna, & virgensi causa peccatum non est; non enim amatur periculum, sed illud ingens bonum, quod absque huiusmodi periculo acquiri non potest.

231. *Dixisti circa impedimentum publica honestatis, cum qui spondit cum aliqua, non posse, ea viuente, vel mortua, cum consanguinea eius in primo gradu contrahere post Tridentinum sess. 24. cap. 3. qui vero contraxit, prohiberi vsque ad quartum gradum inclusiue: rogo, an soluatur hoc impedimentum, si sponsalia communi consensu soluantur? Putat Sanchez lib. 7. d. 65. num. 21. non solui; quia remanet post mortem quæ est maior sponsalium dissolutio. Profectò tanti viri venia, argumentum non virget. Ideo enim sponsa mortua, sponsalia non dissoluantur, quia illa præsumitur decessisse, vel saltem debuisse decedere cum ea voluntate, cum qua sponsalia contraxit. At in nostro casu adest voluntas expressa sponsalium dissolutionis.*
Sanch. *Rebellus part. 2. lib. 3. quest. 14. num. 3. adducens pro hac sententia Cardinalium declarationem.*
Rebell.

232. *Circa impedimentum de impotentia perpetua, quaeritur, an possit spado, aut impotens nubere ad viuendum castè? Minimè; quia de intrinseca Matrimonij ratione est traditio potestatis ad usum, & copulam conjugalem, quam impotentes tradere non possunt. Vnde Bulla Sixti V. anno 1587. edita declaratur eunuchorum prorsus euiratorum matrimonia cum quibusuis mulieribus siue scientibus siue ignorantibus esse, & semper fuisse irrita.*
Henric. *Henricus lib. 12. cap. 8. num. 1.*

233. *An in Confessione eunuchi circumstantia impotentia sit exponenda? Docet Cardinal. Lugo de Pœn. d. 16. sect. 6. Lugo. num. 338. explicandam non solum in peccato fornicationis, sed etiam in peccatis internis contra castitatem. At dubitat Filliucius, an talis circumstantia mutet Filliuc. speciem.*

234. *Tenetur ne mulier inepta ob nimiam arctitudinem pati incisionem? Aliqui asserunt teneri pati, si absque periculo mortis, aut grauis, ac periculosa infirmitatis potest; quia sibi imputandum est, quod sibi ante nuptias non prospexerit. At Hurtado & alij docent, si foemina ex se sit apta ad copulam, vir autem eius inueniatur ineptus ad illam, non teneri pati incisionem, etiam si commodè valeat, quia cum defectus sit ex parte viri, ipsi incumbit remedium adhibere, & se reddere aptum: praesertim cum huiusmodi incisionem non facillè patiat honestas. Matrimonium igitur dissoluendum, si spes adest infra triennium claustra rumpendi, id tempus de iure debet expectari.*

235. *Circa impedimentum duplex à Tridentino additum, rogo, quandonam raptus dirimat Matrimonium? Quando raptus sit causa contrahendi, non si fiat causa libidinis. Sanchez tom. 2. lib. 7. d. 13. num. 4. Sacra Congregatione declarante. At Saa v. Matrimonium num. 9. contrarium docuit, aliamque declarationem adducit.*

236. *Rapta consensit quidem, sed tamen parentibus illata est iniuria. Non confurgit impedimentum, Sanctio auctore n. 3. quia Concilium solum intendit libertati nuptiarum consulere, ne scilicet virgines nubere cogentur. Scio Saa contrarium asseruisse.*

237. *Circa Matrimonium clandestinum, quaeserim, an apud locum, ubi Concilium receptum non est, possit quis adueniens eo animo accedens, contrahere sine Parochi ac duorum testium praesentia? Aliqui asseruerunt posse Hispanum pergere ad Galliam animo inibi contrahendi clandestinè: licet mox in Hispaniam sit reuersurus; quia lex generalis non obligat personam nisi dependenter à loco in quo recipitur. Profectò apud Zypanum lib. 4. titul. de spons. & Matrimon. cons. 6. legi contrarium à sacra Congregatione declaratum anno 1628.*

238. *Apud Galliam (v. gr.) Tridentinum receptum non est: rogo, an impedimenta iuris antiqui, quae per Tridentinum sublata sunt, in Gallia sublata esse intelligantur? Affirmatiuè respondeo;*

respondeo;

896 *Moralis Theologia Tract. VII. Sacramenta,*
respondeo; quia credendum est, intentionem Concilij fuisse, ubi seruari per omnia temporum iniuria non permittit, ibi obseruari debere, (posse saltem) possibilis. *Præpositus 2.2. quest. 95. d. 1. dub. 7. num. 27.* Promulgatio Romana, quæ sola ad onera non fuit sufficiens, sufficiens fuit ad iuamina, & ad onera tollenda; quia ad hoc ob ius libertatis multo pauciora sufficiunt, quàm ad onera imponenda requiratur.

AD